

**POWIATOWA STACJA SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNA
W LEGNICY**

SEKCJA BADAŃ MIKROBIOLOGICZNYCH

Egzemplarz nr: 01

Edycja: 06

INSTRUKCJA ROBOCZA

IR-15/SBM

**Sposób przyjęcia próbki materiału biologicznego
i przekazania jej do Oddziału Laboratoryjnego**

OPRACOWAŁ	ZARZĄDZA	ZATWIERDZIŁ
Imię i nazwisko: Anna Bałdys	Funkcja: Kierownik Techniczny obszaru badań z mikrobiologii klinicznej w SBM	Imię i nazwisko: Grzegorz Cygan
Data: 11.09.2020 r.		Data: 11.09.2020 r.
Podpis: (w oryginale) Anna Bałdys		Podpis: (w oryginale) Grzegorz Cygan

DOKUMENT STANOWI WŁASNOŚĆ POWIATOWEJ STACJI SANITARNO-EPIDEMIOLOGICZNEJ W LEGNICY.
BEZ PISEMNEJ ZGODY DYREKTORA NIE MOŻE BYĆ W ŻADEN SPOSÓB KOPIOWANY I WYKORZYSTYWANY.

PSSE w LEGNICY SBM	INSTRUKCJA ROBOCZA	Strona/ stron	1/4
	IR-15/ SBM	Edycja 06	Wersja 01
	Sposób przyjęcia próbki materiału biologicznego i przekazania jej do Oddziału Laboratoryjnego	Data wydania	11.09.2020 r.
		Nr egzemplarza	01

1. PRZEDMIOT INSTRUKCJI

Przedmiotem instrukcji jest określenie sposobu postępowania w punkcie przyjęcia „Badania do celów sanitarno-epidemiologicznych” dotyczącego:

- przyjęcia od pacjenta pobranych próbek wymazów z kału,
- przyjęcia próbek szczepów bakteryjnych, przekazywanych przez podmioty medyczne,
- przekazania próbek do obszaru badań z mikrobiologii klinicznej w celu badania zgodnie z aktualnymi procedurami badawczymi.

2. ODPOWIEDZIALNOŚĆ

- 2.1. Za wdrożenie instrukcji oraz nadzór nad jej realizacją odpowiada Kierownik Techniczny obszaru badań z mikrobiologii klinicznej w SBM.
- 2.2. Przestrzeganie instrukcji obowiązuje każdego kogo ona dotyczy.

3. WYPOSAŻENIE

- wykaz próbek przyjętych do badania w kierunku mikrobiologicznych czynników schorzeń jelitowych z rodzaju *Salmonella*, *Shigella*, *Yersinia*, *EPEC*,
- zlecenia na badania: F-14/PJ-07, F-16/PJ-07, F-17/PJ-07,
- samoprzylepne numerki do kodowania próbek,
- zestawy podłoży transportowych (Stuarta, Carry-Blaira lub Amiesa)
- statyw na probówki,
- zamykany pojemnik opatrzony napisem: „Materiał zakaźny”,
- wykaz wydanych wyników próbek badanych w kierunku pałeczek z rodzaju *Salmonella*, *Shigella*, *Yersinia*, *EPEC* (F-03/IR-19/SBM),
- wyniki badań: F-06/PJ-11, F-24/PJ-11 F-25/PJ-11,
- druk ZLB-1.

4. TRYB POSTĘPOWANIA

4.1. Informacje ogólne

- wydawanie zestawów podłoży transportowych, zleceń na badanie próbek wymazów z kału odbywa się od poniedziałku do czwartku w godzinach: 8⁰⁰-10³⁰ w pokoju nr 14 (w punkcie przyjęcia opisanym: „Badania do celów sanitarno-epidemiologicznych”) pod nadzorem pracownika Oddziału Laboratoryjnego PSSE w Legnicy,
- przyjęcie pobranych próbek odbywa się :
 - a) w poniedziałek i czwartek w godzinach 8⁰⁰-10³⁰ - pracownicy branżowi,
 - b) we wtorek w godzinach 8⁰⁰-10³⁰ - uczniowie, studenci,
 - c) od poniedziałku do piątku w godzinach 8⁰⁰-10³⁰ - osoby z nadzoru epidemiologicznego: nosiciele, ozdrowieńcy oraz osoby z otoczenia osób chorych zgodnie z ustaleniami pracownika Oddziału Epidemiologii. Osoba pełniąca nadzór epidemiologiczny nad pacjentem określa: rodzaj grupy badanego pacjenta, termin zgłaszania się na badanie, ilość pobranych próbek do badania,
 - d) od poniedziałku do piątku w godzinach 8⁰⁰-10³⁰ od osób chorych. Próbkę przyjmuje się jak najszybciej po wystąpieniu objawów choroby, możliwie przed podjęciem leczenia przeciwbakteryjnego, zgodnie ze zleceniem lekarza lub ustaleniami z pacjentem,
 - e) w środę, bezpośrednio do obszaru badań (1 piętro) są dostarczane próbki przez zleceniodawcę nadzorującego przyjęcie próbek od pacjentów i ich transport do PSSE w Legnicy we własnym zakresie. Próbkę te dostarczane są w zamkniętym pojemniku opatrzonym napisem: „Materiał zakaźny” wraz ze zleceniami pacjentów na wykonanie badań (F-14/PJ-07) oraz listem przewozowym wystawianym przez zleceniodawcę,
- próbki do badań na nosicielstwo *Salmonella*, *Shigella* (branżowi, studenci, nosiciele, ozdrowieńcy, osoby ze styczności) są przyjmowane od osób, które w ciągu ostatnich 7 dni nie miały objawów biegunki oraz od osób, które są minimum 7 dni po zakończonej antybiotykoterapii

PSSE w LEGNICY SBM	INSTRUKCJA ROBOCZA	Strona/ stron	2/4
	IR-15/ SBM	Edycja 06	Wersja 01
	Sposób przyjęcia próbki materiału biologicznego i przekazania jej do Oddziału Laboratoryjnego	Data wydania	11.09.2020 r.
		Nr egzemplarza	01

- przed badaniem należy uiścić opłatę wykonując przelew na rachunek bankowy PSSE w Legnicy. Przedpłata dotyczy takich grup badanych pacjentów jak branżowi i chorzy,
 - po upływie czasu oczekiwania na wykonanie badania, odbiór wyników badań (F-06/ PJ-11) odbywa się osobiście od poniedziałku do czwartku w godzinach: 8⁰⁰-10³⁰ w pokoju nr 14,
 - wyniki badań (F-24/ PJ-11) wykonywane dla zleceniodawcy nadzorującego przyjęcie próbek od pacjentów i ich transport do PSSE w Legnicy we własnym zakresie, przekazywane są zgodnie z ustaleniami na zleceniach,
 - wynik badania identyfikacji szczepu bakteryjnego (F-25/ PJ-11) oraz druk ZLB-1 przekazywany jest do Oddziału Epidemiologii PSSE w Legnicy i jest podstawą do objęcia nadzorem sanitarno-epidemiologicznym pacjenta bądź członków jego rodziny,
 - z treścią niniejszej instrukcji można się zapoznać na stronie internetowej PSSE w Legnicy: <http://psselegnica.pis.gov.pl>, informacja o sposobie pobrania próbek wymazów z kału jest dodatkowo umieszczona na tablicy informacyjnej zawieszanej obok wejścia do punktu przyjęcia. W szczególnych przypadkach aktualne informacje dotyczące badań do celów sanitarno-epidemiologicznych są dostępne na stronie internetowej PSSE w Legnicy.
 - próbki materiału po pobraniu powinny być dostarczone do Oddziału Laboratoryjnego w warunkach zapewniających ich przydatność do badań:
 - a) próbki wymazów z kału pobrane do podłoża transportowego przechowuje się maksymalnie do 96 godzin po pobraniu, w temperaturze 4-25 °C,
 - b) próbki szczepów bakteryjnych przesiane na pożywki agarowe dostarcza kurier podmiotu medycznego w szczelnie zamkniętym pojemniku w temperaturze otoczenia,
 - rodzaj poszukiwanych etiologicznych czynników zakażenia przewodu pokarmowego:
 - a) grupa pacjentów: branżowi, studenci, uczniowie - pałeczki z rodzaju *Salmonella*, *Shigella*,
 - b) grupa pacjentów: chorzy - pałeczki z rodzaju *Salmonella*, *Shigella*, *Yersinia*, *E. coli* (EPEC),
 - c) grupa pacjentów: ozdrowieńcy, nosiciele, osoby ze styczości - pałeczki z rodzaju *Salmonella* lub *Shigella* będące przyczyną zachorowania,
 - d) szczep bakteryjny do identyfikacji serologicznej: określony serowar *Salmonella* bądź grupa *Shigella*,
 - czas oczekiwania na uzyskanie wyniku badania:
 - a) grupa pacjentów: branżowi, studenci, uczniowie - do 5 dni (wynik ujemny do 2 dni),
 - b) grupa pacjentów: chorzy - do 14 dni (wynik ujemny do 7 dni),
 - c) grupa pacjentów: ozdrowieńcy, nosiciele, osoby ze styczości - do 14 dni (wynik ujemny do 7 dni),
 - d) szczep bakteryjny do identyfikacji serologicznej – wykonanie identyfikacji do 7 dni,
- 4.2. Sposób pobrania próbek wymazów z kału
- próbki wymazów z kału pobiera pacjent lub osoba go reprezentująca (dotyczy pacjentów małoletnich lub niepełnosprawnych itp.) we własnym zakresie przez 3 kolejne dni i dostarcza je do punktu przyjęcia (gabinet nr 14) w PSSE w Legnicy. Można zrobić jednodniowe przerwy w poborze próbek,
 - kał należy oddać do czystego, suchego naczynia (np.: papier lub talerz jednorazowego użytku). Za pomocą dołączonej do zestawu transportowego wymazówki pobrać próbkę kału w kilku miejscach poprzez włożenie do niego wacika umocowanego na wymazówce i obrócenie go kilkakrotnie w materiale kałowym. Należy zwrócić uwagę czy w kale znajduje się: krew, śluz, ropa i głównie z tych miejsc pobrać próbkę,
 - wymazówkę z wyraźnym śladem kału umieścić w dołączonej do niej probówce z podłożem transportowym i szczelnie zamknąć zatyczką,
 - na każdej etykietce probówki z pobranym wymazem z kału umieścić:
 - a) nazwisko i imię pacjenta,
 - b) datę i godzinę pobrania próbki,
 - c) nr pobrania próbki np.: I, II, III

PSSE w LEGNICY SBM	INSTRUKCJA ROBOCZA	Strona/ stron	3/4
	IR-15/ SBM	Edycja 06	Wersja 01
	Sposób przyjęcia próbki materiału biologicznego i przekazania jej do Oddziału Laboratoryjnego	Data wydania	11.09.2020 r.
		Nr egzemplarza	01

- wypełnić dane na zleceniu w części przeznaczony dla pacjenta lub osoby go reprezentującej i przekazać je wraz z pobranymi próbkami,
- pobrane próbki przed dostarczeniem do punktu przyjęcia przechowywać w temperaturze 4 - 25 ° C (bez dopuszczenia do ich zamrożenia) maksymalnie do 96 godzin od momentu pobrania I próbki.

4.3. Postępowanie z próbkami w punkcie przyjęcia:

- pracownik punktu przyjęcia przyjmując próbki od pacjenta lub osoby go reprezentującej sprawdza ich opis zgodny z punktem 4.2., dokonuje wstępnych oględzin, nadaje kod literowo-cyfrowy zgodnie z załącznikiem nr 03/IR-19/SBM. Podobnie postępuje się z dostarczonymi przez podmiot medyczny próbkami szczepów bakteryjnych,
 - następnie próbki umieszcza w statywie zgodnie z kolejną numeracją natomiast opakowaną próbkę szczepu bakteryjnego umieszcza w pojemniku na materiał zakaźny,
 - na dołączonym do próbek zleceniu F-16/PJ-07 w części przeznaczony dla pracownika punktu przyjęcia osoba nadzorująca przyjęcie próbek umieszcza kody próbek, nadaje nr zlecenia oraz poświadcza podpisem ich przyjęcie,
 - w przypadku próbki szczepu bakteryjnego pracownik nadaje nr zlecenia F-17/PJ-07 i umieszcza na nim dane na podstawie druku ZLB-1 dostarczonego przez podmiot medyczny z próbką,
 - ostatecznie pracownik rejestruje próbki w wykazie próbek przyjętych do badania,
 - następnie statyw z probówkami, płytki z próbkami szczepów bakteryjnych, wykaz przyjętych próbek do badania oraz dołączone do nich zlecenia pracownik punktu przyjęcia umieszcza w zamkniętym pojemniku, opatrzonym napisem „MATERIAŁ ZAKAŻNY” oraz przenosi do windy przeznaczonej wyłącznie do transportowania materiału biologicznego,
 - transport próbek windą poprzedza się informacją telefoniczną do obszaru badań z mikrobiologii klinicznej w SBM o ich przekazaniu.
- 4.4. W obszarze badań z mikrobiologii klinicznej pojemnik z próbkami przenosi się do pokoju posiewów. W wykazie próbek przyjętych do badania pracownik obszaru badań z mikrobiologii klinicznej potwierdza podpisem ich przyjęcie.
- 4.5. Po zakończeniu badań pracownik obszaru badań z mikrobiologii klinicznej sporządzone wyniki (F-06/ PJ-11, F-25/PJ-11) wraz z wykazem wydanych wyników (F-03/IR-19/SBM) przesyła windą do punktu przyjęcia.
- 4.6. Pracownik punktu przyjęcia w wyżej wymienionym wykazie potwierdza podpisem odbiór wyników badań pacjentów oraz wyników identyfikacji serologicznej szczepów bakteryjnych.
- 4.7. Pracownik punktu przyjęcia wyniki oraz druki ZLB-1 pacjentów objętych nadzorem epidemiologicznym przekazuje do Oddziału Epidemiologii PSSE w Legnicy.

5. **Dokumenty związane**

- 5.1. Załącznik nr 03/IR-19/SBM „Sposób oznaczania próbek, płytek, probówek w badaniach z mikrobiologii klinicznej”.
- 5.2. F-06/ PJ-11 „Wynik badania mikrobiologicznego próbek wymazów z kału [...]”.
- 5.3. F-24/ PJ-11 „Wynik badania mikrobiologicznego próbek wymazów z kału [...] – w ramach zlecenia”.
- 5.4. F-25/ PJ-11 „Wynik identyfikacji serologicznej próbki szczepu bakteryjnego *Salmonella/ Shigella*”.
- 5.5. F-14/ PJ-07 „Zlecenie na badanie mikrobiologiczne próbek wymazu z kału [...] w ramach zlecenia zewnętrznego”.
- 5.6. F-16/PJ-07 „Zlecenie na badanie mikrobiologiczne próbek wymazów z kału [...]”.
- 5.7. F-17/PJ-07 „Zlecenie na wykonanie identyfikacji serologicznej próbki szczepu bakteryjnego *Salmonella/ Shigella**”.

PSSE w LEGNICY SBM	INSTRUKCJA ROBOCZA	Strona/ stron	4/4
	IR-15/ SBM	Edycja 06	Wersja 01
	Sposób przyjęcia próbki materiału biologicznego i przekazania jej do Oddziału Laboratoryjnego	Data wydania	11.09.2020 r.
		Nr egzemplarza	01

- 5.8. F-03/IR-19/SBM „Wykaz wydanych wyników próbek badanych w kierunku pałeczek z rodzaju *Salmonella*, *Shigella*, *Yersinia*, *EPEC*”.
- 5.9. Druk ZLB-1 „Zgłoszenie dodatniego wyniku badania w kierunku biologicznych czynników chorobotwórczych”.
- 5.10. Wykaz próbek przyjętych do badania w kierunku mikrobiologicznych czynników schorzeń jelitowych z rodzaju *Salmonella*, *Shigella*, *Yersinia*, *EPEC*.
- 5.11. Podręcznik pod redakcją Marka Jagielskiego „Etiologia, obraz kliniczny i diagnostyka ostrych zakażeń i zarażeń przewodu pokarmowego oraz zatruc pokarmowych”.
- 5.12. Rekomendacje Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego PZH i KIDL pod redakcją dr n. med. Jolanty Szych „Rekomendacje laboratoryjnej diagnostyki zakażeń przewodu pokarmowego bakteriami rosnącymi w warunkach tlenowych oraz mikroaerofilnych”.
- 5.13. Certyfikat kontroli terminu przeżywalności pałeczek z rodzaju *Enterobacteriaceae* w podłożu transportowym Stuarta Firmy COPAN Innovation.